

<p>MEL?H BAYRAM DEDE

Wikileaks taraf?ndan a?klanan Amerika?n diplomatik s?rlar?, her ne kadar hem diplomasi hem de politik a?dan b?y?k tart??malar? beraberine getirmi? olsa da, konuya bir de ?yeni medya? kavram? a?s?dan bakmakta yarar var.</p>

?nk? d?nya ilk kez b?le bir ?eyle kar??la??yor. Baz? iddial? yorumlarda, d?nya tarihini de?itirdi?ine varan ifadelerle a?klanmaya ?l??lan bu olgu, asl?nda yeni medyan?n bir tezah?r?
 <p>Yeni medya derken, gazete, televizyon, radyo, dergi gibi konvansiyonel medya enstr?manlar?n?n d???nda kalan, sosyal a?lar?, dijital yay?nlar? ve siber a?lar? kastediyorum. Olay?n ba?lang?c?ndan, s?rlar?n if?a edili?ine kadar her a?amada, yeni bir ileti?im k?lt?r?n?n izlerini g?y?yoruz.</p> <p style="margin-top: 0px; margin-right: 0px; margin-bottom: 10px; margin-left: 0px; padding: 0px;">SIPRNET 1991?DE KURULDU</p> <p style="margin-top: 0px; margin-right: 0px; margin-bottom: 10px; margin-left: 0px; padding: 0px;">Wikileaks belgeleri, 1991 y?l?nda kurulan SIPRNet (Secret Internet Protocol Router Network) adl? a?dan s?zd?. Bu a?, 11 Eyl?l sonras?nda Pentagon ve D??i?leri aras?nda ileti?im sa?lanmak i?n kurulmu?tu. ABD?nin d?t bir yan?ndaki el?liklerle ile askeri ?slerin ?ye oldu?u a?da, diplomatlar?n ve Pentagon?un yaz??malar? ger?kle?iyor. Sadece ?el tasarlanm?? bilgisayarlardan girilen SIPRNet'in parolas? her 150 g?nde bir de?itiriliyor. Ancak bu a? san?ld??? gibi, ?k dar kapsaml? de?il.</p> <p style="margin-top: 0px; margin-right: 0px; margin-bottom: 10px; margin-left: 0px; padding: 0px;">PAROLAYI 2.5 M?LYON K??? B?L?YOR</p> <p style="margin-top: 0px; margin-right: 0px; margin-bottom: 10px; margin-left: 0px; padding: 0px;">SIPRNet'e tam 2.5 milyon Amerikal? kamu g?evlisinin eri?imi var Bu nedenle de s?zman?n nas?l ger?kle?ti?ini tahmin etmek zor de?il. Bu belgeleri ge?i?imiz May?s ay?nda Wikileaks'e veren ki?i, Ba?dat?ta g?ev yapan bilgisayar g?venli?i uzman? 23 ya??ndaki Bradley Manning?ti. Teknik g?evi nedeniyle bu a?a eri?im izni bulunan Manning, bu verileri bir Lady Gaga CD?sine yazarak ?sten d??ar? ?karm??t?. ?imdi Haziran ay?ndan bu yana tutuklu ve 52 y?l hapis istemiyle yarg?lan?yor. Manning?in bu bilgileri s?zd?rma nedeni olarak, homoseks?el oldu?u i?n arkada?lar? taraf?ndan d??lanmas? ve kendisinin de bir ?ekilde intikam almas? g?teriliyor. Ancak Wikileaks?in elindeki bilgiler sadece Manning?in s?zd?rd?klar?ndan ibaret de?il.</p> <p style="margin-top: 0px; margin-right: 0px; margin-bottom: 10px; margin-left: 0px; padding: 0px;">G?ENL?KTE EN ZAYIF HALKA ?NSAN</p> <p style="margin-top: 0px; margin-right: 0px; margin-bottom: 10px; margin-left: 0px; padding: 0px;">Teknolojiden yararlanarak t?m d?nyadaki el?lik ve askeri ?sleriyle h?zl? ileti?im kuraca?? bir a? kuran Amerika, siber a?lar?n k?r?lganl??n?n da ma?duru oldu. Siber a?lar, kuran devlet ya da kuruma kolay ve h?zl? ileti?im, h?zl? sonu?alma imkan? sa?larken, g?venli?in yeteri derecede sa?lanmas? kar??s?nda, ayn? teknolojik ?st?nl?k istenmeyen ki?ilerin eline ge?biliyor. ?lgili her sunumda da hat?rlat?ld??? gibi, internet ve bilgisayar g?venli?inde en zay?f halka insan fakt??d?r. Siz ne kadar g?venlik ?lemi al?rsan?z al?n, kurum i?nde g?evlendirdi?iniz insanlar?n neler yapabilece?ini bilemezsiniz. Wikileaks olay?nda bir devletin ilk kez, i?riden ?siber? olarak vurulmas? kar??m?za ?kt?ysa da, bug?ne kadar k?resel ?irketlerin u?rad??? veri kay?plar? ve dolay?s?yla u?rad??? zararlar da i?riden s?zmalar b?y?k rol oynamaktad?r.</p> <p style="margin-top: 0px; margin-right: 0px; margin-bottom: 10px; margin-left: 0px; padding: 0px;">SOSYAL MEDYA ETKEN?</p> <p style="margin-top: 0px; margin-right: 0px; margin-bottom: 10px; margin-left: 0px; padding: 0px;">Wikileaks?in da??t??? belgelerin bu kadar ses getirmesi ve h?zl? bir yay?l?m

sa?lamas?n?n en önemli nedeni ku?kusuz d?nyan?n bir sosyal medya ??n? ya??yor olmas?. ?nsano?unun tarihinde bilginin bu kadar h?zli? yay?ld??? bir d?em ya?anmad?. Ge?i?te konvansiyonel medya ara?ar?yla yay?lan enformasyon ?imdi, konvansiyonel medya tekelinin ?yeni medya? ile k?r?lmas? sonucu, daha h?zli?, h?zli? oldu?u kadar da kontrols?z yay?labiliyor. Devletler konvansiyonel medyay? bir tak?m ili?kiler ve aba alt?ndan sopa g?termelerle kontrol alt?nda tutabilir ve dezenformasyonla ?u zaman istedi?i gibi y?lendirebilirken, yeni medyada bu kontrol? sa?lamak m?mk?n de?il. Web siteleri, bloglar ve sosyal payla??m siteleri ?zerinde milyarlarca insan, konvansiyonel medya ?r?vesi d???nda bir medya etkisi olu?turabiliyor.

RAKAMLARLA SOSYAL MEDYANIN

Bug?n Facebook?ta 500, Twitter?da 160 milyondan fazla kullan?c? ba?l? ba???nda bir devasa bir medya g?c? olu?turuyor. T?rkiye?ye bakarsak, 24 milyon Facebook, 3 milyon Twitter kullan?c?s?yle 27 milyonluk devasa bir yeni medya a???ndan s? edebiliriz. Durumun daha net anlamak i?n T?rkiye?deki toplam g?nl?k gazete tiraj?n?n sadece 4.4 milyon oldu?unu hat?rlatmakta san?r?m yarar var. Daha direkt bir s?leyi?le, T?rkiye?de sosyal medya ile ula?abilece?iniz ki?i say?s? t?m gazete tirajlar?ndan 6 kat daha fazla. Ancak burada, haks?zlik etmemek i?n, konvansiyonel medyan?n da sosyal a?lar? -tam olarak etkile?im i?n olmasa da- bir da??t?m kanal? olarak kulland???n?, gazete web siteleriyle haber sitelerinin i?rik ak??lar?n?, sosyal medyaya iletildi?ini s?lemeliyiz. Ayr?ca sosyal medyan?n da sadece Facebook ve Twitter?dan ibaret olmad???n?, Youtube, FriendFeed, Dailymotion, Vimeo gibi sitelerin de da??t?m kalan? olarak kullan?ld???n? hat?rlatal?m.

EN G?L??FRELEME ALGOR?TMA SI

Wikileaks, elde etti?i 251 bin 287 belgeyi payla?mak i?n teknolojinin son imkanlar?n? kulland?. ?celikle sitenin yay?nlar?n?n kesintiye u?ramamas? i?n g??? web sunucular? sa?land?. Wikileaks?in kurucusu Julian Assange, Cablegate ad?n? verdi?i s?zd?rma operasyonu i?n silahl? g?venlik?ler taraf?ndan korunan bir n?kleer s???na?? s? olarak se?i. Belgelerin da??t?m? s?ras?nda en g??? ?ifreleme algoritmalar?ndan biri olan 256 bitlik AES (Advanced Encryption Standard ? Geli?mi? ?ifreleme Standard?) kullan?ld?. Belgeler ?ceden belli merkezlere da??t?ld? ve belirlenen bir zamanda ?ifreler de belgelerin g?nt?lenebilmesi i?n verildi. ??te as?l yar?? o zaman ba?lad?. ?nternette g??? ?viri gruplar? olu?turularak, belgelerin i?ri?inin h?zli? bir ?ekilde elde edilmesi ama?and?. Burada internetin imece ruhu bir kez daha harekete ge?i ve ?k da ba?ar?l? oldu.

GAZETEC?YE OLAN ?HT?YA?

Gelelim son noktaya. Bana g?e burada as?l sorun. Belgelerin do?ru okunmas? ve anla??lmas?nda ya?and?. Belgelerin ?vrilmesi ve do?ru yorumlanmas?nda konvansiyonel medyan?n g?c?, tecr?besi ve yetkinli?ine hala ihtiyac?m?z oldu?u tekrar g?ld?. Wikileaks belgelerindeki mal?mat?n (bilgi de?il) hemen sorgulanmadan do?ru kabul edilmesi, hemen bu mal?matlara g?venilerek tart??malara giri?ilmesinin, ne denli yanl?? oldu?u aradan birka?g?n ge?ikten sonra daha iyi anla??ld?. ?ne?in, Amerika?n?n T?rkiye?de n?kleer bombalar?n?n oldu?unu bu belgelerden yeni ?renenlerin, bunu heyecanla yayma ?bas? dramatik bir g?nt?yd?. T?rkiye?de ABD?nin B61 tipi n?kleer bombalar?n?n so?uk sava?t?an beri bulundu?unu bilmek i?n sadece iyi bir gazete okuru olmak yeterliydi oysa.

Google'da B61 ?ncirlik diye arama yaptığınızda bu nükleer silahlarla ilgili Türk basınında yüzlerce haber yayımlandığını görebiliyorsunuz. Burada söylemek istediğim şey, bilgilere, daha doğrusu malümatlara erişebiliyor olmak tek başına yeterli değil. Erişilen verileri doğru analiz etmek için hokur-yazar insanlara, gazetecilere (gazetelere demiyorum, dikkat) ihtiyaç var.

</p> <p style="margin-top: 0px; margin-right: 0px; margin-bottom: 10px; margin-left: 0px; padding: 0px;">http://www.melihbayramdede.com/ </p> <p style="margin-top: 0px; margin-right: 0px; margin-bottom: 10px; margin-left: 0px; padding: 0px;"></p>